

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Resp. 1. Montanus non malè sensit de Trinitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

sicut Pater continet essentiam Filii, quia essentia Filii est essentia Patris, & Pater & Filius continent essentiam Spiritus sancti, quia essentia Spiritus sancti est essentia Patris & Filii. Filius, totus quantus est, Patris est; & Spiritus sanctus, totus quantus est, Patris & Filii est, partim propter summam identitatem, partim propter perfectissimam immanentiam, vel si vis, propter summam in tribus identitatem essentiae, cui identificantur proprietates relativae Filii, & proprietates relativae Spiritus sancti. Pater tam intime, imò intimius possidet Verbum increatum, quam mens creata verbum creatum. Item Pater & Filius tam intime, imò intimius possident Spiritum sanctum, quam voluntas creata amorem creatum. Unde verbum creatum minus est aliquid suum mentis creatae, quam Verbum increatum Patris; & amor creatus minus est aliquid suum voluntatis creatae, quam Spiritus sanctus Patris, & ejus Verbi.

Vicissim Filius proprietatem relativam Patris, & Spiritus sanctus proprietates relativas Patris & Filii continet per immanentiam perfectissimam: quidquid enim immanet essentiae, immanet & supposito essentiae. Essentiae autem Filii immanet proprietates relativae Patris, & essentiae Spiritus sancti immanent proprietates relativae Patris & Filii; atque utraque hae immanentiae perfectissima est, quia est per summam identitatem cum essentia, quae tribus personis communis est. Unde quidquid est perfectionis sive absolutae sive relative in Patre, id totum intime possidet Filius, & ita totus Pater est intime aliquid suum Filii. Similiter quidquid est perfectionis sive absolutae sive relative in Patre & Filio, id totum intime possidet Spiritus sanctus, & ita totus Pater & totus Filius sunt intime aliquid suum Spiritus sancti.

Hinc proprietates relativae Patris Filium, & vicissim proprietates relativae Filii Patrem, similiter proprietates relativae Patris, idem dic de proprietate relativa Filii, Spiritum sanctum; & vicissim proprietates relativae Spiritus sancti Patrem, idem dic de Filio, perficit etiam formaliter, non quidem tanquam aliquid constituens, sed tanquam aliquid intime immanens per summam identitatem cum essentia, quae in tribus personis una est. Hinc Pater non aliquid est melius Filio, sicut nec vicissim. Similiter Pater & Filius etiam simul non sunt aliquid melius Spiritu sancto, sicut nec vicissim. Hinc denique qualibet persona divina summe & infinite perfecta est.

Obj. denique. Si tres sunt in Deo personae, quaternitas in Deo admittenda est. Absurdum conf. Ergo, &c. *Prob. seq. maj.* Nam Pater, Filius, Spiritus sanctus, & essentia divina non sunt nomina synonyma. Ergo, &c. *R. neg. seq. maj. Ad prob. R. neg. confeg.* Nam ad quaternitatem in Deo praeter distinctionem realem personarum inter se, requireretur realis distinctio essentiae divinae à personis. At essentia divina non distinguitur à personis, sed è contra Pater, Filius, & Spiritus sanctus sunt ipsa essentia divina cum relativis proprietatibus paternitatis, filiationis, & spirationis passivae, huic essentiae identificatis.

Dices. Erunt in Deo quatuor res, Pater, Filius, Spiritus sanctus, & essentia divina. Ergo in Deo erit quaternitas. *R. neg. ant.* Nam ex eo, quod in Deo sint tres personae, Pater, Filius, & Spiritus sanctus; cum sint tres personae in unitate essentiae, proprietatibus relativis, quibus personae constituuntur, identificatae; in Deo tantum sunt tres res relativae cum una re absoluta, quae est tres illae res relativae. Unde in Deo non reperitur quaternitas, sed trinitas, & unitas; trinitas scilicet personarum, & unitas essentiae, quae est tres personae. Tres igitur sunt personae divinae, & unus Deus, qui est tres personae. Deus igitur, non quaternarius, sed trinus & unus est.

Quod autem in Deo tres sint res relativae, probatur ex eo quod in Deo sunt tres proprietates relativae, realiter inter se distinctae, & constitutivae trium personarum relativarum, inter se realiter distinctarum, quae proinde non possunt non esse tres res relativae.

Simonet Theol. Tom. I.

Nihil, inquit S. Anselmus in lib. de incarn. Verb. c. 3. prohibet dicere Patrem & Filium esse duas res, si tamen intelligatur cujusmodi sunt res: non enim sic sunt Pater & Filius duae res, ut in his duabus rebus intelligatur eorum substantia, sed eorum relationes. Pater itaque, Filius, & Spiritus sanctus dici possunt, & sunt tres res, non quidem ratione substantiae seu essentiae suae, unde non sunt tres res absolutae, sed ratione proprietatum suarum relativarum, unde sunt tres res relativae; ita ut simul sint una res absoluta propter substantiae seu essentiae unitatem, ut definit Conc. Later. IV. c. 2. ubi dicitur: Una quaedam summa res est incomprehensibilis quidem & ineffabilis, quae veraciter est Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, tres simul personae, ac singulatim qualibet earumdem. Et ideo in Deo trinitas est solummodo, non quaternitas: quia qualibet trium personarum est illa res, videlicet substantia, essentia, sive natura divina, quae sola est universorum principium, praeter quod aliud inveniri non potest.

In Deo igitur trinitas est, non quaternitas, quia res absoluta, quae est tres relativae, non potest facere numerum cum tribus illis rebus relativis: in omni enim numero unitas excludit unitatem, quacum numerum facit. Hinc v. gr. corpus, anima, & totum, quod resultat ex anima & corpore unitis, non faciunt tria, sed tantum duo & unum, quia totum, puta homo, ex anima & corpore unitis resultans, cum corpus & animam includat, nec facit, nec facere potest cum illis numerum. Unde in homine non est trinitas, sed dualitas cum unitate, dualitas quidem ratione corporis & animae, quae à corpore realiter distinguitur, unitas verò ratione totius, quod est utrumque, nempe corpus & anima.

ARTICULUS IX.

Utrum Montanus, & Montanista recte senserint de Trinitate.

Montanus natus in Phrygia, nuper ad fidem conversus, Antonino Pio imperante, dominandi cupiditate incensus, sese ut hominem prophetiae dono plenum venditare cepit, duasque mulierculas, Priscam seu Priscillam & Maximillam, socias sibi adjunxit, & eas secum, instigante demone, prophetare, vel potius furere docuit, & ut prophetissas haberi voluit. Novum hunc prophetam cum suis prophetissis frustra saepe admonitum, ut sileret, & infanire desineret, extra Ecclesiam tandem eiecerunt Episcopi Catholici.

Montani discipuli, ex ejus nomine Montanistae, & ex loco, in quo nata est eorum haeresis, Phryges & Caraphryges dicti sunt. Montanum reverebantur eum Paracletum. Secundas nuptias damnabant ut fornicationes. Tres quadragesimas, ut ad salutem necessarias, statuebant esse observandas. Omnia ferè peccata remittendi potestatem Ecclesiae adimebant. In suis conventibus Episcopis tertium tantum locum concedebant. Mortuos baptizabant. In persecutionibus fugere, licitum nunquam esse asserbant. In duas postmodum scissi sunt partes, quarum una secundum Proclum, altera secundum Aëschinem dicta est. Cum Proclo illo seu Proculo, Romae, praesente Episcopo Zephyrino, disputationem habuit Gaius, vir eloquentissimus, ut refert Eusebius lib. 6. hist. c. 16.

RESPONSIO I.

Montanus non malè sensit de Trinitate.

Prob. 1. Argumento negativo. Nam contemporanei Authores, Claudius Apollinaris, Milciades, & Apollonius, qui contra Montanum, ejusque errores scripserunt, nihil ei circa mysterium SS. Trinitatis fidei Catholicae repugnans imputarunt, ut satis colligitur ex eorum fragmentis, quae refert Eusebius lib. 4. hist. c. 16. 17. & 18. Atqui si Montanus malè sensisset de primario fidei nostrae articulo, hoc non

L 4 tacuisset.

racuissent diligentissimi scriptores, qui multa alia multo minoris momenti in eum congeserunt, eique exprobrarunt. Ergo, &c.

Confirmari potest hoc argumentum ex facto Zephyrini Pontificis, qui à Montano deceptus, ad eam destinavit litteras pacis, quas tamen postea, à Praxeà Montani fraudes edoctus, revocavit. Montanus enim litteras illas non obtinuerat, nisi transmissa ad Pontificem professione fidei, in qua nisi de Trinitate sensisset catholicè, repulsam procul dubio à Zephyrino passus esset, ut patet ex eo, quod Praxeà paulò post contigit: cum enim pravam suam de Trinitate dogma evulgare cepit Romæ, statim ad palinodiam compulsus est à summo Pontifice. Vide Tertull. lib. contra Praxeam c. 1.

Adde quòd, ut refert Eusebius lib. 5. hist. cap. 3, Montanus initio à multis habitus est ut verus propheta, aliis tamen multis contradicentibus; unde de illo magna inter fideles exorta est dissensio, quare non statim ab Ecclesia eiectionis est. At profecto statim ab ea eiectionis fuisse, nec de falsitate prophetiarum ejus vel uno momento inter fideles dubitatum esset, si prophetando dogmatizasset contra sanctissimam Trinitatem. Ergo, &c.

Prob. 2. Ex Tertulliano, postquam medullitus factus est Montanista. Lib. de pudicitia c. 27. sic loquitur: *Ecclesia propriè & principaliter ipse est Spiritus, in quo est trinitas unius divinitatis, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus.* Ecce Tertullianus, jam factus Montani discipulus, ejusque proficiens doctrinam, personarum divinarum trinitatem in unitate essentiae aperte agnoscit. Et lib. contra Praxeam c. 13. dicit: *Nos qui & tempora, & causas Scripturarum per Dei gratiam inspicimus, maxime Paracleti, non hominum discipuli, duos quidem definimus, Patrem & Filium, & jam tres cum Spiritu sancto, secundum rationem economie, quæ facit numerum: ne, ut vestra perversitas inferi, Pater ipse credatur natus & passus: quod non licet credi, quoniam non ita traditum est.* Duos tamen Deos, & duos dominos nunquam ex ore nostra proferimus, non quasi non & Pater Deus, & Filius Deus, & Spiritus sanctus Deus, & Deus unusquisque: sed quoniam... Ecce catholicam planè de Trinitate fidem profiteretur, eamque se à Paracletro, hoc est, Montano edoctum esse, gloriatur.

Huic Tertulliani testimonio, omni exceptione majori, addo testimonium Theodoret, qui lib. 3. hæret. fabul. cap. 2. de Montano & ejus hæresi loquens, sic ait: *Hic & matrimonium solvi constituit, & nova jejunia, præter Ecclesiæ consuetudinem, introduxit. Doctrinam verò de divina Trinitate non corrupit, & de mundi creatione eadem nobiscum docuit.*

Dices 1. Montanus Paracletum se nuncupavit. Ergo malè sensit de Trinitate. R. n. conf. Montanus enim Paracletum se nuncupavit, Paracleti nomine intelligendo, non Spiritum sanctum, sed hominem à Spiritu sancto specialissimè afflatum. Certè Montanus non alio sensu se dixit Paracletum, quam dictus est à puris Montanistis. Atqui puri Montanistæ Montanum nuncupando Paracletum, Paracleti nomine intellexerunt purum hominem, prophetiæ dono insignitum, & cui per afflatum specialissimè inhabitaret Spiritus sanctus, qui in Scripturis Paracletus nuncupatur. Uno verbo Montanum vocabant Paracletum, quia putabant Paracletum in Montano locutum, Paracletum in Montano per donorum plenitudinem inhabitasse.

Patet ex Tertulliano lib. de pudicitia c. 21. *Ipsum Paracletum, inquit, in Prophetis novis habeo dicentem: Potest Ecclesia donare delictum; sed non faciam, ne & alia delinquant.* Et lib. de jejuniis c. 12. *Quid ergo, inquit, cessatis Paracletum, quem in Montano negatis, in Apicio (celebris quondam helione) credere? c. 1. dixerat de Catholicis: Hi Paracletum controversam faciunt; propter hoc novæ prophetiæ recusantur: non quod alium Deum prædicent*

Montanus, Priscilla & Maximilla, nec quod Jesum Christum solvant, nec quod aliquam fidei aut spei regulam evertant; sed quod plane doceant sapius jejunare, quam nubere.

Minimè igitur puri Montanistæ crediderunt Montanum suum esse Spiritum sanctum, neque credidit ipse Montanus, qui nec alium Deum prædicavit, nec Jesum Christum solvit, nec aliquam fidei regulam evertit, si credimus Tertulliano, qui hoc de illo testatus non esset, si primo fidei nostræ articulo contradixisset. Montanistæ igitur saltem saniores, Montanum, ut superius dictum est, venerabantur ceu Paracletum, hoc est, ceu hominem à Paracletro Spiritu specialiter afflatum, & donis ejus præ aliis, qui eatenus fuerant, viris à Deo inspiratis, locupletatum. Quod confirmari potest ex Philastrio lib. de hæres. cap. 2. partis 2. de Montanistis dicente: *Addunt plenitudinem sancti Spiritus, non per Apostolos, Christo dante, fuisse concessam; sed per illos suos Pseudo-prophetas æstimant impartitam.* Et ex S. Augustino lib. de hæres. 26. quæ est de Cathaphrygibus, ubi sic ait: *Secundas nuptias pro fornicationibus habent, & ideo dicunt eas permisisse Apostolum Paulum, quia ex parte sciebat, & ex parte prophetabat: nondum enim venerat, quod perfectum est.* Hoc autem perfectum in Montanum & ejus prophetissas venisse delirant. Non est igitur audiendus S. Cyrillus Hierosol. cum ait in catech. 16. illuminat. Montanum se ipsum esse Spiritum sanctum aulum esse asserere.

Dices 2. Montanus se esse Patrem æternum mentitus est. Ergo, &c. *Prob. ant.* ex S. Epiphanio hæret. 48. ubi sic loquitur: *Sed hæc insuper Montanus adjicit: Ego sum Dominus Deus, qui in homine versor... Pergit Montanus, infelix homuncio: Non Angelus, inquit, non legatus aliquis: sed egomet Deus Pater accessi.* Et paucis interjectis: *Dominus noster Jesus Christus ita semetipsum declaravit, re vera ut germanum esse Parentis filium ostenderet.* Montanus contra vel Parentem se esse gloriatur. R. n. ant. Ad prob. R. Montanum sic loquendo, sese tantum ut eximium quendam vatem venditare, & ut prophetiæ suæ autoritatem conciliet, Patrem in se loquentem inducere, atque sumam agere sacrorum vatum, qui cum dicunt: *Dominus locutus est, os Domini locutum est, hæc dicit Dominus, audite verbum Domini, ego Dominus locutus sum;* non glorianur se Patrem esse; sed Patre inspirante, loqui significant. Unde non apparet S. Epiphanium ex verbis Montani, illum Parentem se esse gloriari, colligere potuisse.

RESPONSIO II.

Inter Montanistas alii rectè, alii verò malè senserunt de Trinitate.

Prob. prima pars, 1. ex Tertulliano locis suprâ citatis. 2. Ex S. Epiphanio hæret. 48. ubi de Montanistis ait: *De Patre, & Filio, & Spiritu sancto eadem cum Ecclesia Catholica sentiunt.* 3. Ex Philastrio Brixienfi Episcopo lib. de hæres. c. 2. p. 2. *Cathaphryges, inquit, Prophetas & Legem accipiunt, Patrem, & Filium, & Spiritum consentient, carnis resurrectionem expectant, quæ & Catholica Ecclesia prædicat.* 4. Ex facto Dionysii Alexandrini, qui ratum habuit baptismum à Montanistis collatum, ut constat ex procemio Epistolæ Canonice 1. S. Basilii ad Amphiloichium Iconiensem Episcopum, ubi Montanistas nominat Pepuzianos, seu Pepuzenos, à viço quodam nomine Pepuza, in quo frequentes conventus agebant, & quem novam Hierusalem vocabant.

De eorum autem baptismo loquens, hæc habet: *Pepuzenorum autem baptismus nullam mihi habere rationem videtur, & miratus sum, quomodo hoc Dionysium, qui fuit canonicus, præterit... Pepuzeni sunt aperte hæretici: in sanctum enim Spiritum blasphemarunt, Montano & Priscille Paracleti appellationem nefariè & impudenter attribuentes.* Sive ergo ut